

06A Sidra Toledot, Geslachten, Genesis 25, Romeinen 9, Gods verkiezende liefde

God heeft Abraham onder andere beloofd, dat zijn nageslacht talrijk zal zijn als het zand aan de zee en de sterren in de lucht. Toch hebben Abraham en Sara lang moeten wachten totdat God het tijd vond dat zij een zoon kregen, en ook bij Izak en Rebekka ging het niet vanzelf. Echt een test voor hun geloof, blijven ze op God vertrouwen ook al zien ze niets gebeuren? Een geloofstest die wij ook ter harte mogen nemen. Pas na lange tijd, twintig jaar, en vurig gebed wordt Rebekka zwanger. God wil graag, dat wij Hem aan zijn beloften herinneren. "Laat Hem niet met rust, maar herinner Hem aldoor aan zijn beloften. Roep tot Hem totdat Hij gedaan heeft wat Hij heeft beloofd." (Jesaja 62:7).

Genesis 25:19-26 Esau en Jakob geboren

19 Dit zijn de afstammelingen van Izak, de zoon van Abraham; Abraham verwekte Izak. 20 Izak was veertig jaar oud, toen hij Rebekka, de dochter van Bethuel, de Syriër, uit Paddan-Aram, en de zuster van Laban, de Syriër, voor zich tot vrouw nam. 21 Izak bad vurig tot de HEERE in het bijzijn van zijn vrouw, want zij was onvruchtbaar. En de HEERE liet Zich door hem verbidden, zodat Rebekka, zijn vrouw, zwanger werd. 22 De kinderen stootten in haar lichaam tegen elkaar. Toen zei zij: Als dit zo is, waarom overkomt mij dit? En zij ging de HEERE raadplegen. 23 De HEERE zei toen tegen haar: Er zijn twee volken in uw schoot, en

twee naties zullen zich uit uw lichaam vaneenscheiden. Het ene volk zal sterker zijn dan het andere en de meerdere zal de mindere dienen.

24 Toen nu de tijd om te baren voor haar aangebroken was, zie, er was een tweeling in haar schoot. 25 De eerste kwam tevoorschijn, rossig en helemaal behaard als een haren mantel; daarom gaf men hem de naam Esau. 26 Daarna kwam zijn broer tevoorschijn, terwijl zijn hand de hiel van Esau vasthield; daarom gaf men hem de naam Jakob. Izak was zestig jaar oud bij hun geboorte.

Er zijn twee volken in uw schoot, en twee naties zullen zich uit uw lichaam vaneenscheiden. Het ene volk zal sterker zijn dan het andere en de meerdere zal de mindere dienen. (Of: de oudste zal de jongste dienstbaar wezen, NBG; Hebr: de leider/grootste zal de jongste dienen). Een profetie over hun nakomelingen, die de eeuwen overspant, we zien de eeuwenlange worsteling tussen de Israëlieten en de omringende volken, maar dat dienen zien we nog niet echt werkelijkheid worden.

In Ezechiël 35 wordt uitgelegd wie Edom is: degenen die claimen dat het land van God van hen is. 'Omdat gij zegt: die twee volken en die twee landen (Judea en Samaria) zullen van mij zijn (...) en wij zullen ze erven.' Wie zijn dat? Vooral Arabieren, die zeggen nakomelingen van Ismaël te zijn. Esau trouwde met een dochter van Ismaël.

De naam Esau עֵשָׂו kan in verband worden gebracht met Hebreeuwse woord voor 'haar'.(?) Esau wordt ook Edom genoemd, wat wijst op de kleur rood, adom. Kan slaan op de rode linzenmoes, of op de rode bergen van Se'ir, in het huidige Jordanië, nabij de Dode Zee en Eilat, waar zijn stam ging wonen, misschien op een rossige huid.

De naam Jakob יַעֲקֹב wordt in verband gebracht met het Hebreeuwse woord voor 'hiel', עֲקָב עֲקָב, een woord dat ook volgen, in de voetsporen gaan van, kan betekenen (be'aqvot) :26 – Hosea 12:4 In de moederschoot bedroog hij zijn broeder, en in zijn mannelijke kracht streed hij met God.

Veel Joden verstaan deze profetie in die zin dat er niet alleen een strijd zal zijn tussen Esau (Esav) en Jacob (Ya'acov)/Israël, maar ook een voortdurende strijd tussen hun nakomelingen totdat, aan het eind, Israël overwinnaar is.

Hier is een uittreksel uit een commentaar op dit gedeelte van Yehuda HaKohen, getiteld Esav's Reign and Fall: "Israël's nationale wedergeboorte bedreigt Edom.

Onze wijzen verklaren (Megillah 6a) dat Israël en Edom niet tegelijkertijd dominerend kunnen zijn in de wereld. Wanneer de ene natie opstaat, moet de

andere vallen. De geschiedenis heeft aangetoond dat niet alleen de naties, maar ook de culturen van Israël en Edom voor altijd in conflict zijn geweest. Maar uiteindelijk zal het de een lukken om de ander volledig te overschaduwen.

Tijdens de vroege Hebreeuwse koninkrijken, toen Israël als een grote wereldmacht werd beschouwd, waren Esav's nakomelingen van geen grote betekenis voor de politieke of culturele ontwikkelingen van de Mensheid (ze waren zelfs vele jaren ondergeschikt aan het Israëlietische koninkrijk).

Pas in de Tweede Tempelperiode verschenen

<p>Esavs nakomelingen, het Romeinse Rijk, op het toneel als centrale wereldspeler. [De Edomitische familie Herodes regeerde over Israël, aangesteld door de Romeinen]. Rome oefende politieke invloed uit op Israël, viel ons land binnen, vernietigde onze Tempel, onderdrukte talloze Hebreeuwse opstanden (zij het met grote moeite), verbande ons van onze geboortegrond en probeerde zelfs het Israëlische karakter van ons land teniet te doen (en veranderde haar naam van Judea in Palestina). Sindsdien is Rome erin geslaagd een groot deel</p>	<p>van de wereld te domineren met zijn cultuur, waarden en heidense opvattingen over moraliteit. Om het eeuwige conflict tussen onze twee naties volledig te begrijpen, is het noodzakelijk om de essentie van Edom te onderzoeken - hoe het zich in de loop van de tijd heeft ontwikkeld en hoe het contrasteert met de zuivere Torah-cultuur van Israël. (...) Er was nooit een blijvende morele vooruitgang bereikt. Twee wereldoorlogen braken uit in Europa en verschroelden de hele wereld met de slachting van miljoenen....."</p>
---	---

Ongetwijfeld heeft Rebekka haar jongens verteld, wat God bij hun geboorte had gezegd: de oudste zal de jongste dienen. Met andere woorden, de jongste wordt de leider van de stam, die zet de geslachtslijn voort, die krijgt het eerstgeboorterecht, de zegen. Wel, als dat zo is, wil ik God wel een handje helpen, heeft Jakob misschien gedacht.

Genesis 25:27-34 Esau verkoopt het eerstgeboorterecht aan Jakob

<p>27 Toen die jongens groot werden, werd Esau een man ervaren in de jacht, een man van het veld. Jakob echter was een oprecht man, die in tenten woonde. 28 Izak had Esau lief, omdat hij graag wildbraad at; Rebekka daarentegen had Jakob lief. 29 Eens had Jakob soep gekookt, toen Esau uit het veld kwam en moe was. 30 Toen zei Esau tegen Jakob: Laat mij toch slurpen van dat rode, dat rode daar, want ik ben moe. Daarom gaf men hem de</p>	<p>naam Edom. 31 Toen zei Jakob: Verkoop mij dan eerst je eerstgeboorterecht. 32 Esau zei: Zie, ik ga toch sterven; wat moet ik dan met het eerstgeboorterecht? 33 Toen zei Jakob: Zweer het mij eerst. En hij zwoer het hem. Zo verkocht hij zijn eerstgeboorterecht aan Jakob. 34 Toen gaf Jakob Esau brood, met de linzensoep. Hij at, dronk, stond op en ging weg. Zo verachtte Esau het eerstgeboorterecht.</p>
--	--

Twee zonen brengt Rebekka ter wereld, twee stamvaders van volken met een verschillende toekomst. De een is gericht op het aardse leven, de ander is gericht op Gods belofte, die aan de eerstgeborene toebehoort – en hij ontfutselt zijn oudere broer dit recht voor een bord soep. Zo weinig waarde hechtte Esau aan Gods beloften. Ze waren hem niet meer waar dan een bord met linzensoep. Hij had geen oog voor de eeuwige dingen, voor Gods plan met deze wereld, waar God zijn grootvader Abraham voor had geroepen. Voor hem gold alleen het hier en nu. Zoals elders geschreven staat: Laten wij eten en drinken, want morgen sterven wij.

Twee volken, Israël en Edom, gaan in de voetsporen van hun stamvaders. De een kiest voor de zegen – en de tuchtiging – van God, de ander vertrouwt op eigen kracht en heeft God niet nodig.

Esau groeide uit tot een stam, een volk, dat ging wonen aan de oostkant van de Jordaan, ten zuiden van de Dode Zee. Bij het veroveren van Kanaän hebben de Israëlieten Edom als een broedervolk behandeld, ze vroegen toestemming om door hun gebied te trekken, en toen ze die niet kregen, trokken ze om het gebied van Edom heen. Later heeft koning Saul tegen Edom gestreden, en onder koning David werd Edom een vazalstaat.

Toen eeuwen later de Judeeërs in ballingschap werden weggevoerd naar Babel, gedroegen de Edomieten zich bepaald niet als broedervolk, ze leverde de ontkomen Judeeërs over. [Obadja]

Amos 1:1-12 Profetie over Syrië, Filistea, Fenicië, Edom en Ammon

<p>De woorden van Amos, die behoorde tot de veehouders uit Tekoa, die hij gezien heeft over Israël in de dagen van Uzziā, de koning van Juda, en in de dagen van Jerobeam, de zoon van Joas, de koning van Israël, twee jaar voor de aardbeving. 2 Hij zei: De HEERE zal vanaf Sion brullen als een leeuw, vanuit Jeruzalem zal Hij Zijn stem laten klinken zodat de weiden van de herders treuren, en de top van de Karmel verdort. 3 Zo zegt de HEERE: Vanwege drie overtredingen</p>	<p>van Damascus, ja, vanwege vier, zal Ik er niet op terugkomen, omdat zij met ijzeren dorssleden Gilead gedorst hebben. Daarom zal Ik vuur werpen in het huis van Hazaël; dat zal de paleizen van Benhadad verteren. Ik zal de grendel van Damascus in stukken breken, Ik zal de inwoner uitroeien uit Bikeat-Aven, en de scepterdrager uit Beth-Eden, en het volk van Syrië zal in ballingschap gaan naar Kir, zegt de HEERE. 6 Zo zegt de HEERE: Vanwege drie overtredingen van Gaza, ja, vanwege vier, zal Ik er niet op terug-</p>
---	---

komen, omdat zij Mijn volk volkomen in ballingschap gevoerd hebben om hen uit te leveren aan Edom. 7 Daarom zal Ik vuur werpen binnen de muren van Gaza; dat zal zijn paleizen verteren. 8 Ik zal de inwoner uitroeien uit Asdod, en de scepterdrager uit Askelon. Ik zal Mij tegen Ekron keren, zodat de rest van de Filistijnen zal omkomen, zegt de Heere HEERE.

9 Zo zegt de HEERE: Vanwege drie overtredingen van Tyrus, ja, vanwege vier, zal Ik er niet op terugkomen, omdat zij Mijn volk volledig als ballingen hebben uitgeleverd aan Edom, en zij niet aan het verbond met

hun broeders gedacht hebben. 10 Daarom zal ik vuur werpen binnen de muren van Tyrus; dat zal zijn paleizen verteren.

11 Zo zegt de HEERE: Vanwege drie overtredingen van Edom, ja, vanwege vier, zal Ik er niet op terugkomen, omdat hij zijn broeder met het zwaard achtervolgd heeft en zijn barmhartigheid tenietgedaan, omdat zijn toorn altijd weer verscheurde en hij zijn verbolgenheid voor altijd koesterde. 12 Daarom zal Ik vuur werpen in Teman; dat zal de paleizen van Bozra verteren.

Wegens het leedvermaak dat Edom had had bij de ondergang van Juda, en dat ze daaraan hebben meegewerkt, haat God dit volk. (Ons Nederlandse woord 'haten' is eigenlijk te sterk, bedoeld is: verachten, versmaden). [zie ook Ezechiël 25:12-14]

En dan komen we op een lastig theologisch onderwerp: de uitverkiezing. God heeft Jakob uitgekozen en liefgehad om er zijn plan voor deze wereld mee voort te zetten, en niet Esau.

Maleachi 1:1-5 Verkiezende liefde, Jakob liefgehad, Esau gehaat

1 Een last, het woord van de HEERE tot Israël, door de dienst van Maleachi.

2 Ik heb u liefgehad, zegt de HEERE, maar u zegt: Waarin hebt U ons liefgehad? Was Ezau niet de broer van Jakob? spreekt de HEERE. Toch heb Ik Jakob liefgehad, 3 en Ezau heb Ik gehaat. Ik heb zijn bergen gemaakt tot een woestijn, en zijn erfelijk bezit prijsgegeven aan de jakhalzen van de woestijn. 4 Hoewel

Edom zegt: Als wij verwoest worden, bouwen wij de puinhopen weer op, zegt de HEERE van de legersmachten dit: Zullen zij bouwen, dan zal Ik afbreken, en men zal hen noemen: Goddeloos gebied, en: Het volk waarop de HEERE tot in eeuwigheid toornig is. 5 Uw eigen ogen zullen het zien, en u zult zelf zeggen: Groot is de HEERE, tot over de grenzen van Israël!

De apostel Paulus werkt dit uit in zijn brief aan de Romeinen.

Romeinen 9:6-18 De vrijmacht van de verkiezing van Israël, Jakob liefgehad, Esau gehaat

6 Ik zeg dit niet alsof het Woord van God vervallen is, want niet allen die uit Israël voortgekomen zijn, zijn Israël. 7 Ook niet omdat zij Abrahams nageslacht zijn, zijn zij allen kinderen. Maar: Alleen dat van Izak zal uw nageslacht genoemd worden.

8 Dat is: niet de kinderen van het vlees zijn kinderen van God, maar de kinderen van de belofte worden als nageslacht gerekend. 9 Want dit is het woord van de belofte: Rond deze tijd zal Ik komen, en dan zal Sara een zoon hebben.

10 En dit niet alleen, maar zo was het ook met Rebekka, die zwanger was van één man, namelijk Izak, onze vader. 11 Want toen de kinderen nog niet geboren waren, en niets goeds of kwaads gedaan hadden – opdat het voornemen van God, dat overeenkomstig de verkiezing is, stand zou houden, niet

uit de werken, maar uit Hem Die roept – 12 werd tot haar gezegd: De meerdere zal de mindere dienen. 13 Zoals geschreven staat: Jakob heb Ik liefgehad en Ezau heb Ik gehaat.

14 Wat zullen wij dan zeggen? Is er onrechtvaardigheid bij God? Volstrekt niet! 15 Want Hij zegt tegen Mozes: Ik zal Mij ontfermen over wie Ik Mij ontferm en zal barmhartig zijn voor wie Ik barmhartig ben. 16 Zo hangt het dan niet af van hem die wil, ook niet van hem die hardloopt, maar van God Die Zich ontfermt. 17 Want de Schrift zegt tegen de farao: Juist hiertoe heb Ik u verwekt: dat Ik in u Mijn kracht bewijzen zou, en dat Mijn Naam verkondigd zou worden op de hele aarde. 18 Dus Hij ontfermt Zich over wie Hij wil, en Hij verhardt wie Hij wil.

[15, Exodus 33:19.]

Stap voor stap legt Paulus uit, dat het niet gaat om afstamming of prestaties bij het voortzetten van de lijn van het verbond. Bij Izak en Ismaël zou je nog kunnen zeggen: Ismaël is de zoon van een Egyptische bijvrouw, Izak is de zoon van de echte vrouw van Abraham. Jakob en Esau hebben dezelfde moeder, het is een tweeling. Afstamming speelt dus geen rol bij Gods uitverkiezing. En het gaat ook niet om prestaties, om goede werken, want ze waren nog niet geboren. Zonder aanwijsbare reden, uit genade, heeft God Jakob uitgekozen en liefgehad. Maar het had wel een doel: het vormen van een man, en later van een volk, dat Hem dient, om een zegen te zijn voor de wereld door de geboorte van de Messias.

Het is niet altijd plezierig om door God uitgekozen te zijn. God is heel streng, dat heeft Israël

ondervonden tijdens de ballingschap en de diaspora. Ik zag eens een cartoon, waarin een Joodse man tegen God zei: Wanneer u weer eens een volk uitkiest, neem dan een ander.

Romeinen 9:19-29

19 U zult dan tegen mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie heeft Zijn wil weerstaan?

20 Maar, o mens, wie bent u toch dat u God tegen-spreekt? Zal ook het maaksel tegen hem die het gemaakt heeft, zeggen: Waarom hebt u mij zó gemaakt?

21 Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem, om uit dezelfde klomp klei het ene voorwerp tot een eervol, het andere tot een oneervol voorwerp te maken?

22 En is het niet zo dat God, omdat Hij Zijn toorn wilde bewijzen en Zijn macht bekendmaken, met veel geduld de voorwerpen van Zijn toorn, voor het verderf gereedgemaakt, verdragen heeft?

23 En dat met het doel om de rijkdom van Zijn heerlijkheid bekend te maken over de voorwerpen van Zijn ontferming, die Hij van tevoren bereid heeft tot heerlijkheid?

24 Hen heeft Hij ook geroepen, namelijk

ons, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de heidenen. 25 Zoals Hij ook in Hosea zegt: Ik zal Niet-Mijn-volk noemen: Mijn volk, en de Niet-geliefde: Geliefde.

26 En het zal zijn dat op de plaats waar tegen hen gezegd was: U bent Niet-Mijn-volk, daar zullen zij kinderen van de levende God genoemd worden. 27 En Jesaja roept over Israël uit: Al zou het getal van de Israëlieten zijn als het zand van de zee, slechts het overblijfsel zal behouden worden.

28 Want Hij voltooit een zaak en handelt die af in gerechtigheid. De Heere immers zal metterdaad Zijn zaak snel afhandelen op de aarde. 29 En zoals Jesaja van tevoren gezegd heeft: Als de Heere van de legermachten ons geen nageslacht had overgelaten, zouden wij als Sodom zijn geworden en aan Gomorra gelijkgemaakt zijn geweest.

Paulus vergelijkt God met een pottenbakker. Een bekend beeld in de Bijbel, Jesaja (45:9) en Jeremia (18:6-8) gebruikten die ook als illustratie. Een pottenbakker maakt allerlei soorten potten, en daar is hij vrij in. Zo maakt God mensen die zich tegen Hem verzetten, zoals de Farao, zodat er vrees voor God is wanneer Hij straft, en Hij maakt mensen over wie Hij zich ontfermt, om de rijkdom van zijn heerlijkheid te tonen. En daarin beperkt Hij zich niet tot de Joden. Paulus citeert de profeet Hosea, die zijn zoon Lo-ammi, Niet-mijn-volk moest noemen. Dat past hij toe op de heidenen, die eerst buitengesloten waren. Hosea kreeg de belofte: eens zullen de kinderen Israëls talrijk wezen als het zand der zee, dat niet te tellen of te meten is. En ter plaatse waar tot hen gezegd wordt: Gij zijt mijn volk niet – zullen zij genoemd worden kinderen van de levende God.

P.M.

:21 Jesaja 45:9, Zal het leem tot de formeerder zeggen: Wat maakt u?

Jeremia 18:6-8 Als leem in de hand van de pottenbakker.